

ΑΡΘΡΟ

**της Αικ. Ζαφείρη – Καμπίτση
Επίτ. Γεν. Διευθυντού ΟΑΕΕ – ΤΑΕ
τέως Προέδρου Δ.Σ. Τ.Α.Π. – Ο.Τ.Ε.**

ΘΕΜΑ: Οι συντάξεις στο εκτελεστικό απόσπασμα .

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

- I. Γενικά περί κοινωνικής ασφάλισης**
- II. Περί Συντάξεων**
- III. Μειώσεις συντάξεων**
- IV. Κριτική προσέγγιση των σχετικών διατάξεων**
- V. Συμπέρασμα**

I. ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Η κοινωνική ασφάλιση έχει τις ρίζες της, στις πρώτες εκδηλώσεις της ανθρώπινης αλληλεγγύης. Ο άνθρωπος είναι το μόνο ον της Δημιουργίας, το οποίο έχει την ικανότητα να υπολογίζει τον κίνδυνο, ο οποίος δεν τον πλήττει ακόμη, αλλά προβλέπει ότι θα τον αντιμετωπίσει στο μέλλον. Στην αρχαία Αθήνα, παράλληλα με την πνευματική ανάπτυξη των Ελλήνων, αναπτύχθηκαν και οι πρώτες μορφές κοινωνικής προστασίας.

Όσοι πολίτες είχαν αναπηρία, ή περιουσία μικρότερη των 300 αττικών δραχμών ελάμβαναν από την πόλη επίδομα.

Ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης, εμφανίζεται υπό τη σύγχρονη μορφή, από τη σύσταση του Ελληνικού Κράτους, ξεπηδώντας από τις φλόγες του ναυτικού αγώνα, για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού.

Το πρώτο νομοθέτημα σύστασης φορέα κοινωνικής ασφάλισης ήταν το διάταγμα της 15.12.1836, με το οποίο συστάθηκε το **Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (ΝΑΤ)** η λειτουργία του οποίου άρχισε το 1865. Οι ασφαλιστικοί φορείς που ιδρύθηκαν στη νεώτερη Ελλάδα, κάλυψαν το σύνολο του πληθυσμού. Αρχικά η ασφάλιση ήταν κλαδική, οι νεώτερες όμως αντιλήψεις και τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετώπιζαν οι φορείς, οδήγησαν την Πολιτεία με νομοθετήματα, να προβεί σε συγχωνεύσεις φορέων, χωρίς να επιλυθούν τα προβλήματα, που ταλάνιζαν τον θεσμό, γιατί οι συγχωνεύσεις και οι εντάξεις έγιναν χωρίς προηγούμενη επίλυση των προβλημάτων.

Οι φορείς της κοινωνικής ασφάλισης διέπονται από κανόνες δικαίου, διότι η αξίωση του ασφαλισμένου στην παροχή, είναι ένα εξ' υποκειμένου δικαίωμα, το οποίο τον μεν χαρακτηρίζει αυτός, ως δημόσιο τον αποκτά εκ του γεγονότος ότι, χορηγείται υπό της **Πολιτείας μέσω των Ν.Π.Δ.Δ. που είναι οι ασφαλιστικοί φορείς.**

II. Περί Συντάξεων

Οι ασφαλιστικοί φορείς καταβάλλουν στους ασφαλισμένους αυτών, μετά την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου (**γήρας, αναπηρία, θάνατος**) μηναίο χρηματικό ποσό που ονομάζεται **σύνταξη**, το ύψος της οποίας καθορίζεται, βάσει του εισοδήματος του ασφαλισμένου επί του οποίου, υπολογίζονται οι ασφαλιστικές εισφορές, ως και της διάρκειας της ασφαλιστικής σχέσης.

Οι συντάξεις περιορίζονται κατά ποσόν, άλλοτε μεν προς τα κάτω (**κατώτατο όριο συντάξεως**) το οποίο ορίζει εκάστοτε, η νομοθεσία του ασφαλιστικού φορέα, με σκοπό την εξασφάλιση ενός ελαχίστου ορίου προστασίας, άλλοτε δε προς τα άνω, δια του καθορισμού **ανωτάτου ορίου**, για την αποφυγή της **υπερασφάλισης** δηλ. παροχής συντάξεως μεγαλύτερης του εισοδήματος.

Πέραν της σύνταξης η καταβολή της οποίας είναι μηνιαία, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν.δ. 4577/1966 προβλέπεται ότι στους συνταξιούχους και τους βοηθηματούχους τύπου σύνταξης, μπορεί να παρέχεται ως δώρο, ποσό για μεν τις εορτές Χριστουγέννων – Νέου Έτους ίσο με **μία μηνιαία σύνταξη** για δε τις εορτές του Πάσχα και της Άδειας ίσο με το $\frac{1}{2}$ της μηνιαίας σύνταξης.

III. Μειώσεις συντάξεων

Για την οικονομία του θέματος σημειώνουμε κατωτέρω τις μειώσεις των συντάξεων σε κύριες και επικουρικές των Συνταξιούχων του Δημοσίου και όσων, συνταξιοδοτούνται με τις διατάξεις αυτές. Τις ίδιες μειώσεις υφίστανται και οι συνταξιούχοι των φορέων κοινωνικής ασφάλισης με τους ίδιους νόμους αλλά με άλλες διατάξεις .

ΚΥΡΙΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

- Με το νόμο 3847/2010 άρ. μόνο καταργήθηκε η 13^η και 14^η σύνταξη και χορηγούνται πλέον επιδόματα εφόσον ο δικαιούχος έχει υπερβεί το 60^ο έτος της ηλικίας του και η μηνιαία σύνταξή του δεν υπερβαίνει το ποσό των **2.500,00€**.
- Με το άρθρο 11 του Ν.3865/2010 θεσπίστηκε από την 1^η Αυγούστου 2010 η εισφορά αλληλεγγύης συνταξιούχων **από 3% έως 10% για συντάξεις από 1.400,01 € έως 3.500,01 € και άνω**.
- Με το άρθρο 44 του Ν.3986/2011 θεσπίστηκε από 1/8/11 αναπροσαρμογή της εισφοράς αλληλεγγύης του Ν.3865/2010 **κατά 6% έως 14%**.
- Με το άρθρο 1 παρ.10 α και β του Ν. 4024/11 θεσπίστηκε από 1^{ης} Νοεμβρίου 2011 νέα μείωση κατά ποσοστό **20%** στο ποσό της συντάξεως που υπερβαίνει τα **1.200,00€**.

- Με το άρθρο **1 του Ν.4051/12 θεσπίστηκε αναδρομικά από 1.1.12** μείωση στις κύριες συντάξεις που υπερβαίνουν τα **1.300,00 € κατά 12%**.
- Με το άρθρο πρώτο του **Ν.4093/12 παρ.Β υποπαράγραφο Β.3** όπως τροποποιήθηκε με Π.Ν.Π. επέρχεται από 1/1/2013 στο άθροισμα των μηνιαίων συντάξεων νέα μείωση και ως εξής:
 - από **1.000,01 έως 1.500,00** **5%**
 - από **1.500,01 έως 2.000,00** **10%**
 - από **2.000,01 έως 3.000,00** **15%**
 - από **3.000,01 και άνω** **20%**
- Ομοίως με την υποπαράγραφο Β.4 του ίδιου ως άνω άρθρου τα επιδόματα **Χριστουγέννων και Πάσχα** ως και το **Επίδομα Άδειας** καταργούνται από **1/1/2013**.

ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

- Με το άρθρο **44 παρ. 13β του Ν.3986/2011** πέραν του ποσοστού αύξησης για την εισφορά αλληλεγγύης συνταξιούχων στις κύριες συντάξεις θεσπίστηκε από την **1^η Σεπτεμβρίου 2011** και ειδική εισφορά συνταξιούχων επικουρικής ασφάλισης σε ποσοστό από **3% έως 10%** για επικουρικές συντάξεις άνω των **300,00€** σε μηνιαία βάση.
- Με το άρθρο **6 παρ.2 του Ν.4051/12** μειώνονται αναδρομικά οι επικουρικές συντάξεις
 - **κατά 10% μέχρι 250,00 ευρώ**
 - **κατά 15% από 250,01 έως 300,00 ευρώ**
 - **κατά 20% από 300,01 και άνω.**

IV. Κριτική προσέγγιση των σχετικών διατάξεων

Οι προαναφερόμενες διατάξεις έχουν θίξει γεγεννημένα συνταξιοδοτικά δικαιώματα και αντίκεινται, **στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ**, το οποίο προστατεύει τα περιουσιακής φύσεως δικαιώματα, όπως είναι τα συνταξιοδοτικά.

Γιατί η επαγγελματική σύνταξη που καταβάλλεται ως συνέπεια της σχέσης εργοδότη-εργαζομένου, αποτελεί αμοιβή κατά το κοινοτικό δίκαιο. Στην έννοια της επαγγελματικής σύνταξης, έχει κριθεί ότι, συμπεριλαμβάνονται και οι συντάξεις των δημοσίων υπαλλήλων.

Ως πολιτική ή στρατιωτική σύνταξη, ορίζεται η πάγια περιοδική ανά μήνα ισόβια παροχή, που καταβάλλεται στα άμεσα ή έμμεσα όργανα του Κράτους και των άλλων ν.π.δ.δ., ή στα προστατευόμενα απ' αυτούς πρόσωπα, με τη συμπλήρωση συντάξιμης υπηρεσίας.

Η σύνταξη δεν αποτελεί, **εκδήλωση πρόνοιας του Δημοσίου**, έναντι των υπαλλήλων του, **αλλά αξίωση** που απορρέει από το συνταγματικό δικαίωμα στην ασφάλιση.

Εξάλλου όπως έχει κριθεί σύμφωνα με την απόφαση του ΔΕΚ C-559/2007, οι συντάξεις των πολιτικών και στρατιωτικών υπαλλήλων, εμπίπτουν στην έννοια των αμοιβών. Τα δε επιδόματα εορτών και αδείας αποτελούν, τμήμα της καταβαλλόμενης σύνταξης, των οποίων η καταβολή, έχει προβλεφθεί στο **άρ.14 του Ν.1694/87**.

Σύμφωνα με το **άρ. 1 του 1^{ου} Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α)** η οποία κυρώθηκε με το **Ν.Δ. 53/1974 (ΦΕΚ 256Α')** και έχει σύμφωνα με το **άρθρο 28 παρ.1 του Συντάγματος** αυξημένη έναντι των κοινών νόμων ισχύ, προβλέπεται ότι: **«Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθεί της περιουσίας αυτού, ειμή δια λόγους δημόσιας ωφέλειας και υπό τους προβλεπόμενους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του Διεθνούς Δικαίου όρους».**

Στην έννοια της περιουσίας, περιλαμβάνονται όχι μόνο τα εμπράγματα δικαιώματα, αλλά και όλα τα δικαιώματα, περιουσιακής φύσεως και τα κεκτημένα **«οικονομικά συμφέροντα»**.

Στα περιουσιακά δικαιώματα, υπάγονται τόσο **οι αμοιβές, όσο και οι συντάξεις** και οι εν γένει **κοινωνικοασφαλιστικές παροχές**, όπως έχει γίνει παγίως δεκτό, κατά τη νομολογία του **Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΔΑ)**. Εξ' άλλου το **Ε.Δ.Δ.Α** δέχεται ότι, **κατά το Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ**, στα διανεμητικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, όπως είναι το ελληνικό, απαγορεύεται η ουσιαδής μείωση της σύνταξης (**απόφ. ΕΔΔΑ της 12^{ης} Οκτωβρίου 2004**).

Ομοίως το Ελεγκτικό Συνέδριο στην **υπ' αριθ.1347/2009** απόφασή του έκρινε ότι **«.....Κατά συνέπεια δεν επιτρέπεται να καταργηθεί, ή να αποσβεστεί, ή περιοριστεί,**

με αναδρομική ουσιαστική νομοθετική ρύθμιση, αν δεν συντρέχουν πράγματι, λόγοι δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι να δικαιολογούν την κατάργηση ή τον περιορισμό της, τηρουμένης πάντοτε μιας δίκαιης ισορροπίας, μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος και των επιταγών της προάσπισης του περιουσιακού αυτού δικαιώματος.....».

Πέραν αυτών η περικοπή των συντάξεων και η στέρηση των επίμαχων επιδομάτων, δεν έγινε σύμφωνα με τα πλαίσια «της αρχής της αναλογικότητας».

Η αρχή αυτή, όπως έχει διαπλαστεί, από τη θεωρία και τη νομολογία, έχει αναγνωριστεί ως **ιδιόμορφη κανονιστική αρχή**, αποτελεί αναγκαίο κανόνα ερμηνείας, για την αξιολόγηση της συνταγματικότητας των περιορισμών, των θεμελιωδών δικαιωμάτων από τον κοινό νόμο.

Η αρχή της αναλογικότητας εν στενή εννοία επιτάσσει ότι, μεταξύ του συγκεκριμένου νομοθετικού ή διοικητικού μέτρου και του επιδιωκόμενου (νομίμου) σκοπού πρέπει να υπάρχει μία εύλογη σχέση.

Αυτή η σχέση υπάρχει όταν το λαμβανόμενο μέτρο, είναι κατάλληλο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, συνεπάγεται κατ' ένταση και διάρκεια, τα λιγότερα δυνατά μειονεκτήματα για τον πολίτη και τέλος, όταν τα συνεπαγόμενα μειονεκτήματα δεν υποσκελίζουν τα πλεονεκτήματα.

V. Συμπέρασμα

Το Σύνταγμα και το Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, δεν εγγυώνται ορισμένο ύψος μισθού ή σύνταξης. Ο περιορισμός τους όμως, από τον νομοθέτη, επιβάλλεται το μεν να μην θέτει σε κίνδυνο την αξιοπρεπή διαβίωση των οικονομικώς ασθενέστερων τάξεων (**αρ.22 παρ.1 του Συντάγματος**) το δε, να πρόκειται για μέτρο ικανό και πρόσφορο για την εξυπηρέτηση σκοπού δημοσίου συμφέροντος, τηρουμένων των αρχών της ισότητας στην κατανομή των δημοσίων βαρών (**άρ.4 παρ.5 του Συντάγματος**) και της **αναλογικότητας** (**άρ.25 παρ.1 του Συντάγματος**).

Η τάξη των συνταξιούχων η οποία δεν φοροδιαφύγει ούτε εισφοροδιαφεύγει είναι η εύκολη λεία και οδηγείται στο απόσπασμα των μειώσεων συνεχώς.